

Oktober i Tisvilde Hegn, at der kun skal være set enkelte Stkr. i dette Efteraar i Skoven.

Efter de foranstaaende Meddelelser at dømme, er der i Virkeligheden den største Sandsynlighed for, at Nøddekrigen har ynglet her i Danmark i Sommeren 1912, og det er derfor saa meget mere beklageligt, at der ikke foreligger et virkeligt positivt Bevis for denne Antagelses Rigtighed; men den i Toppen af Graner godt anbragte Rede i Forbindelse med de store Strækninger, mange af Nordsjællands Skove spænder over, har i høj Grad vanskeliggjort et intensivt Undersøgelsesarbejde.

ORNITHOLOGISKE DAGBOGS-OPTEGNELSER FRA ET TOGT TIL VESTINDIEN.

AF

PAUL L. KRAMP.

I Vinteren 1911--1912 deltog jeg som værnepligtig Marine-soldat i Skonnerten »Ingolf«s Togt til Dansk Vestindien. Paa Rejsen frem og tilbage noterede jeg daglig op i min Lommebog alle de Fugle, jeg saa; enkelte Arter, som jeg ikke kendte, gav jeg en kort Beskrivelse af, i Haab om at mere kyndige Ornithologer senere vilde være i Stand til at bestemme dem paa Grundlag heraf, og med Viceinspektør Wingses Hjælp og ved Sammenligning med udstoppede Fugle paa zoologisk Museum er det ogsaa tildels lykkedes mig at identificere disse Fugle. Jeg er ikke synderlig bevandret i den ornithologiske Litteratur og ved ikke, om mine Iagttagelser indeholder nye Bidrag til de atlantiske Fugles Biologi; men i Erkendelse af, at enhver positiv biologisk Oplysning har sin Værdi, naar den sammenholdes med andre Erfaringer, har jeg besluttet at offentliggøre mine Optegnelser, og jeg skulde tro, at hvis enhver naturkyndig, der paa en eller anden Maade kommer til at befare de aabne Have, vilde nedskrive sine Iagttagelser over Fuglenes Liv, vilde der paa denne Maade kunne tilvejebringes et meget værdifuldt Materiale. Jeg kunde f. Eks. tænke mig, at Ornithologisk Forening satte sig i Forbindelse med de unge Naturhistorikere, der af-

tjener deres Værnepligt i Marinen og derved sædvanlig kommer paa Togt til Island, Middelhavet eller Vestindien (der har nu i 3 Vintre i Træk været unge Biologer paa Vestindie-Togt med »Ingolf«). — Betingelserne for en værnepligtig Biolog stiller sig naturligvis meget forskelligt efter den Tjeneste, der paahviler ham ombord. For mit Vedkommende var Forholdene i Begyndelsen temmelig ugunstige, idet hele Morgenstunden og Formiddagen gik med Rengøring under Dækket; men fra vi forlod England, havde jeg Rengøring paa Agterdækket, og da jeg tillige meget ofte havde Vagt i »Bjærgemærset« helt agter ude i Skibet, hvor jeg kunde staa i Fred og Ro og passe mig selv, havde jeg god Lejlighed til at iagttage, hvad der skete omkring mig. Jeg har noteret alt, hvad jeg saa af Fugle, men der kan naturligvis godt være foregaaet et og andet i de Tider, jeg ikke kunde være paa Dækket eller maatte have hele min Opmærksomhed henvendt andetsteds.

»Ingolf« forlod København d. 10 Oktober 1911 Kl. 3 Em. Om Morgenen d. 12 Okt. rundedes Skagen og mod en svag VSV. Vind dampede vi over Nordsøen.

13 Oktober. Middagsplads: $55^{\circ} 55' \text{ n. Br. } 6^{\circ} 48' \text{ ø. Lgd.}$, Graavejr. Ca. Kl. 11 Fm., en Gultoppet Fuglekonge (*Regulus cristatus*) fløj omkring Skibet. Hele Eftermiddagen opholdt en Spurvehøg (*Astur nisus*) sig i Rigningen.

14 Oktober. Sydvestlige Nordsø, Middagsplads: $53^{\circ} 15' \text{ n. Br. } 3^{\circ} 53' \text{ ø. Lgd.}$, frisk sydøstlig Brise, Graavejr med Regnbyger. — Kl. 6 Fm. sattes Sejlene, hvorved Høgen opskræmtes; den havde aabenbart siddet i Rigningen hele Natten. Senere paa Dagen blev der skudt paa den; den blev vingskudt, og kort efter forsvandt den. — Kl. 6 Fm. saas 3 Stære (*Sturnus vulgaris*). Kl. $6\frac{1}{2}$ fløj Fuglekongen omkring paa Dækket; den var baade træt og forvildet; den hoppede en Gang mellem Benene paa mig, og en Gang fløj den op paa mit Bryst og hagede sig fast i min Trøje, — Kl. 1 Em. en Kvækerfinke (*Fringilla montifringilla*) i Rigningen. Kl. $1\frac{1}{2}$ en Stær i Vantet. — Kl. 2 endnu en Kvækerfinke; den første blev fanget og sat i Bur, hvor den snart aad af Hjertens Lyst; næste Morgen fandtes den død.

Den 15 om Formiddagen passeredes Dover, og næste Dag ankom vi til Dartmouth, som vi atter forlod den 18 om Formiddagen og satte Kursen mod Madeira.

19 Oktober. Middagsplads: $48^{\circ} 02' \text{ n. Br. } 6^{\circ} 40' \text{ v. Lgd.}$, Byge-

vejr med stiv Kuling, drejende sig fra SSO. til VSV. — Tidlig Morgen ca. 12 Stormsvaler (rimeligvis *Bulweria Bulweri*). — Kl. 7 2 Bogfinker (*Fringilla coelebs*, ♂ og ♀); de opholdt sig hele Dagen paa Skibet. — Kl. 2—5 saas efterhaanden følgende Fugle, som blev paa eller omkring Skibet: de to Bogfinker, 4 Grønirisker (*Ligurinus chloris*), 1 Stær (*Sturnus vulgaris*), 1 Hvid Vipstjert (*Motacilla alba*) 1 ung Rødkjælk (*Erithacus rubecula*, juv.) 1 Due (utvivlsomt en Klippedue, *Columba livia*), 1 Gulbuget Sanger (*Hypolais icterina?*), 1 Gul Vipstjert (*Motacilla flava*). De kom i den angivne Orden. Bogfinkerne og den gulbugede Sanger opholdt sig mest paa Dækket og i de nedre Dele af Rigningen, hvorimod Grøniriskerne, Vipstjerterne og Rødkjælken mest fløj omkring Skibet. — Desuden saas stadig enkelte Stormsvaler (*Bulweria*) i nogen Afstand fra Skibet, og Smaaflokke (5—15 Stk.) af Kjøver, dels voksne dels unge Individuer, uden Tvivl *Lestris parasiticus*, muligvis ogsaa Eksemplarer af *Lestris longicauda*. — 3 Havmaager (*Larus argentatus*) fulgte os hele Dagen. Da vi om Eftermiddagen passerede en stor Damper i nogen Afstand, forlod Maagerne os og fløj over til Damperen, men kom snart igen.

20 Oktober. Middagsplads: 46° 35' 5 n. Br. 7° 52' v. Lgd., midt i den spanske Sø. I Løbet af Formiddagen steg Kulingen til en sydvestlig Storm, der hen paa Aftenen voksede til en Orkan, der holdt sig i 3 Døgn, idet den drejede sig noget mere mod Vest. I disse 3 Døgn laa Skibet underdrejet eller avancerede ganske smaat mod SV. — Den 20 Kl. 7 Morgen saas endnu den gule Vipstjert og 3 Stære. — Han-Bogfinken fandtes død paa Dækket. — Nogle Kjøver. — 2 Smaafugle af stor Lighed med Pibere (*Anthus*), men gullige i Farven, med brune Længdepletter paa Brystet.

21 Oktober. En lille Terne, uden Tvivl Dværgterne (*Sterna minuta*).

Fra d. 23 Oktober aftog Vinden stadig; den holdt sig omkring Vest; Himlen blev ogsaa mere klar. — Efterhaanden som vi kom længere mod Syd, ad Madeira til, saa vi færre og færre Fugle. Om Morgenen var der aldrig en eneste Fugl at se. Først ved 7 eller 8 Tiden kom de første Kjøver; foruden disse er kun set nogle Eksemplarer af den smukke lille Stormsvaler (*Procellaria pelagica*), samt en Dværgterne. — d. 25 og 26 saas slet ingen Fugle. — D. 27, da vi passerede Porto Santo, fulgte nogle Hav-

maager efter Skibet. — I Funchal Havn paa Madeira saas ikke andre Fugle end Havmaager

30 Oktober Kl. 5 Em. lettede vi fra Funchal og stod sydover for at faa Passaten, og for en temmelig svag Passat med enkelte Byger men ellers med fint Vejr, naaede vi St. Thomas 3 Uger efter, at vi havde forladt Madeira.

31 Oktober. Middagsplads: $31^{\circ} 17'$ n. Br. $18^{\circ} 09'$ v. Lgd. — Ingen Fugle saas.

1 November. Middagsplads: $29^{\circ} 30'$, 5 n. Br. $20^{\circ} 01'$ v. Lgd. — To af de smaa Stormsvaler (*Procellaria pelagica?*).

3 November. Middagsplads: $26^{\circ} 47'$ n. Br. $22^{\circ} 32'$ v. Lgd. — En Art Brokfugl fangedes paa Dækket. — Af andre Fugle saas kun en lille Maage (*Rissa tridactyla*).

5 November. Middagsplads: $24^{\circ} 15'$ n. Br. $25^{\circ} 36'$ v. Lgd. — En Landsvale (*Hirundo rustica*) fløj omkring Skibet; den fangedes næste Dag i forkommen Tilstand.

7 November. Middagsplads: $22^{\circ} 35'$ n. Br. $30^{\circ} 44'$ v. Lgd. — Igen en Landsvale. Begge Eksemplarerne var vistnok unge Fugle (gullig Næbrod). — Et Par smaa Stormsvaler, om hvilke jeg noterede: fra Bagkanten af hver Vingerod gaar et svagt lysere Baand skraat fremefter over Vingen; desuden hvid Overgump; det er derfor sandsynligt, at de tilhørte Arten *Procellaria cryptoleucura*; om Halen var kløftet, saa jeg ikke.

8 November. Middagsplads: $22^{\circ} 02'$ n. Br. $33^{\circ} 25'$ v. Lgd. — 3 af de smaa Stormsvaler (*Procellaria cryptoleucura?*). — En Kjove? (En Vaagehval, *Balaenoptera rostrata*, fulgte i nogen Tid Skibet).

Resten af den lange Vej i Passaten var meget kedsommelig; ikke et Skib, ikke en Fugl, ikke andre levende Væsner end Flyvefisk og »Bidevindsejlere« (*Velella*). — Endnu samme Dag, vi naaede Vestindien, d. 20 November, saas kun nogle enkelte Stormsvaler.

Der er meget faa Søfugle ved de dansk vestindiske Øer. Den eneste, som er ret talrig, er den graa Pelikan (*Pelecanus fuscus*); Hejrer findes i visse Bugter og Laguner; den smukke røde Flamingo er derimod ganske forsvunden fra de danske Øer. Maager og Terner ses en sjælden Gang. Den 20 December saa jeg ved Cruz Bay et Par ret store Terner med kraftigt rødt Næb; en langagtig sort Plet bag Øjet, ellers var Hovedet helt hvidt. —

Ogsaa Fregatfugle (*Tachypetes aquila*) og Tropikfugle (*Phaëton-aethereus* og *P. candidus*) saa jeg af og til i Vinterens Løb, saaledes i Midten af Februar over den store Bugt paa Nordsiden af St. Thomas, hvor jeg i lang Tid havde Lejlighed til at beundre 3 Fregatfugles storartede Flyveevner. Men ogsaa Pelikanerne maatte jeg beundre den Dag. Inde i Bunden af Bugten, hvor der næppe var 1 Meter Vand, stod Masser af »fry« (Ansjoser, Sardinengel og anden Fiskeyngel), og en Mængde Pelikaner styrtede sig Gang paa Gang ned i Vandet efter Fisken. Pelikanens Bevægelser, naar den jager, minder meget om Sulerens; den hurtige Flugt standser pludselig, og i samme Øjeblik ser man den store Fugl styrte sig ned med halvt udfoldede Vinger og med det lange Næb pegende lodret nedad. Pelikanen er hæslig og latterlig, naar man ser den paa nært Hold, især hvis den sidder paa en Sten eller svømmer paa Vandet; men det er et prægtigt Syn, naar den kredser og sejler højt oppe med sine mægtige Vinger; da er Misforholdet mellem Kroppen og det vældige Næb ikke saa iøjnefaldende, og man ser ikke den grimme skaldede Nakke; paa de store, brede Vinger svæver den majestætisk over Vandet, ofte i betydelig Højde.

De vestindiske Landfugle er det ikke min Agt at omtale her. Dog kunde jeg have Lyst til at fortælle en enkelt lille Iagttagelse. Jeg besøgte en Dag den lille kratbevoksede Ø Tatch Key ved Nordøst-Kysten af St. Thomas. Et Sted oppe paa Bjergsiden, et aabent Sted i Buskene, stod et Træ med gulrøde Blomster med langt Kronrør; de indeholdt en hel Del Honning. Jeg saa flere Gange en Kolibri, en af de større Arter med pragtfulde grønne og blaa Metalfarver og med et meget langt, buet Næb, svirre foran Blomsterne og tage Honning paa den for Kolibrierne ejendommelige Maade. Blomsterne besøgte ogsaa nogle Gange af den lille gulbugede *Certhiola flaveola*, kaldet Yellow-breast, der er saa almindelig derovre. Ogsaa den har et spidst, buet og temmelig langt Næb, omtrent som dens Slægtning, vor hjemlige Træløber; det var dog ikke langt nok til at naa Honningen i den gule Trompetblomst; den flækkede derfor ved et rask Snit med Næbbet Blomstens Kronrør i den ene Side og stjal Honningen denne Vej. Adskillige af Blomsterne paa Træet viste sig at være flækkede paa denne Maade.

16 Februar forlod vi St. Thomas og satte Kursen mod Azorerne, som naaedes i Løbet af 14 Dage. Vi havde i Begyndelsen meget fint Vejr, men efterhaanden som vi kom Øst efter, blev Dønningen stærkere, og det blæste op; de sidste 5 Døgn, inden vi naaede Azorerne, havde vi en regulær Storm ret agten ind.

Om Eftermiddagen d. 16 Februar, da vi befandt os udfør Nordkysten af St. Thomas, saas 2 Fregatfugle og en Tropikfugl (*Phaëton sp.*) højt oppe i den klare Luft.

I de følgende Dage saas ikke en eneste Fugl, før d. 22 Febr. (ca. 30° n. Br., 51° v. Lgd.): en Tropikfugl, og d. 23 Febr. midt i Sargassohavet, 4 unge Rider (*Rissa tridactyla*), som fulgte Skibet hele Dagen. 24 Febr. saas 6 unge Rider, 25 Febr. ca. 10 Rider, hvoraf 2 udfarvede Individuer. Efterhaanden som vi nærmede os Azorerne, kom der flere og flere af disse Maager, forholdsvis flere udfarvede Individuer. D. 29 Febr. om Morgenen, da vi befandt os Syd for de vestlige Azorer, saas en Havmaage, senere paa Dagen saas 3, og da vi om Aftenen kom til San Miguel, den østligste og største af Øerne, omkredsedes Skibet af en Mængde Havmaager og Rider; ingen andre Fugle saas. Havmaagen, som er meget talrig paa Atlanterhavsørerne, fjerner sig altsaa ikke fra Landets nærmeste Omkreds (sml. Madeira), hvorimod man maa forbausnes over de kolossale Afstande, den lille Ride begiver sig ud over, og da særlig, som det fremgaar af de ovennævnte Iagttagelser, de unge Individuer, idet unge Rider saas allerede paa ca. 50° v. Lgd., d. v. s. akkurat midt imellem Azorerne og de vestindiske Øer.

I Ponta Delgada's Havn saas Masser af Havmaager og Rider, ingen andre Fugle. I Byens Omegn saas mange Stære.

Afgik fra San Miguel d. 4 Marts Kl. 3^{1/2} Em. Skibet fulgtes af en hel Del Havmaager. Kursen sattes mod den engelske Kanal. Det første Par Dage blæste det endnu noget fra SV., men Vinden løjede meget af, og vi havde fint og stille Vejr, omend med Byger, lige til le Håvre.

5 Marts. Om Formiddagen saas ingen Fugle. Hen paa Eftermiddagen omkredsedes Skibet af 4 Rider, deraf 3 unge. (Kl. 4 Em. passeredes 30—40 meget store Hajer).

6 Marts. Om Morgenen 3 Rider. Midt paa Dagen ingen Fugle. Om Aftenen 12 Rider.

7 Marts. Om Morgenen ingen Fugle, Kl. 9 en stor sort Kjove; senere paa Dagen saas enkelte Rider.

8 Marts. Cap Finisterre ca. 50 Kvartmil i SO. — Om Morgen en nogle faa Rider, omtrent lige mange udfarvede og unge. En Fugl, der i Legems- og Vingeform mindede om en Terne: Undersiden hvid, Oversiden brungraa med en lysere Plet nær Vingespidsen (ikke ganske sikkert), sort Hætte paa Hovedet. Fuglen saas kun flygtigt i saa stor Afstand, at Detaljer ikke kunde ses. — Senere paa Dagen 20—30 Rider. — Om Eftermiddagen fulgtes Skibet af mindst 50—60 Rider.

9 Marts. Den første Ride kom Kl. 7²⁰; den fulgtes snart af flere; indtil Kl. 9 saas dog kun 5 à 6.

10 Marts. Allerede Kl. 5¹/₂ Morgen saas en Ride; det var da knapt begyndt at blive lyst; et Kvarter senere saas 6 Rider og 1 Svartbag (*Larus marinus*); denne forsvandt snart. Lidt senere kom en Regnbyge; samtidig kom der henved 30 Rider og en Stormsval. Da Bygen var forbi, forsvandt alle Fuglene undtagen nogle faa Rider. Kl. 6 passeredes en Dampner, som fulgtes af en Mængde Maager; de forlod den alle og fulgte os. Kort efter kom en Byge; da den var forbi, forlod Fuglene os igen, undtagen nogle unge Rider. Henimod Aften en Svartbag. Sent om Aftenen naaedes Indsejlingen til Kanalen.

11 Marts. Vestlige Del af Kanalen, smukt, stille Vejr. — Temmelig faa Fugle; talrigst var Svartbag; tillige nogle faa Havmaager og Rider. Enkelte Suler (*Sula bassana*), enkeltvis eller 2—3 sammen. Lomvie (*Uria troïle*) og Lunder (*Mormon arcticus*). En lille Fugl, i Flugten mindende om en Irisk. — I Tiden Kl. 2¹/₂—5 saas kun en Lomvie og en Sule, ingen Maager. — Ankom sent paa Natten til le Håvre.

14 Marts. Forlod le Håvre om Morgen. Udenfor Havnen saas Havmaage, Svartbag og Hættemaage. Paa Vejen gennem Kanalen om Eftermiddagen enkelte Lomvier og Lunder. — Taage og Regntykning.

15 Marts. Vejret temmelig stille, men diset og koldt. — Kl. 8 Morgen nær Galopperne (sydvestlige Nordsø): 1 Lærke (*Alauda sp.*) og en Bogfinke ♂; de fulgte Skibet og satte sig længere Tid ad Gangen. Kl. 11 saas en Ride. Desuden Havmaage og Svartbag (kun faa Individier) og enkeltvis Lomvie og Lunde. Om Eftermiddagen endnu en Bogfinke (♂).

16 Marts. Sydlig Del af Nordsøen med Kurs mod Esbjerg. Vejret diset, mod Aften raakoldt og Ruskregn. — Iagttagelser fra Kl. 6 Morgen: Den ene Bogfinke var endnu ombord, syntes at

befinde sig ret vel. Skibet befandt sig over en stor Fiskebanke med mange fiskende Fartøjer. — En Mængde Svartbag og Havmaager, enkelte Stormmaager (*Larus canus*). Enkeltvis eller parvis flere Lomvier (*Uria troile*) og Tejster (*Uria grylle*), enkelte Lunder; en Del Lommer (*Colymbus sp.*). Kl. 7^{1/2} en Strandskade (*Haematopus ostralegus*), som i nogen Tid kredsede omkring Skibet. Ca. Kl. 10 saas to Ryler (*Tringa sp.*), som i den følgende Tid af og til kredsede om Skibet i temmelig stor Afstand. — I Tiden Kl. 6—9 Fm. saas følgende Smaafugle: en Bogfinke, en Gultoppet Fuglekonge, en Gærdesmutte (*Troglodytes parvulus*), en Lærke (*Alauda sp.*) og en Sangdrossel (*Turdus musicus*). — Kl. 9^{1/2}—11^{1/2} saas endvidere en Rødkjælk (*Erithacus rubecula*), endnu en Fuglekonge og, Kl. 11, en Stær. — Strandskaden kredsede tæt om Skibet, aabenbart træt; tilsidst forsøgte den at sætte sig paa Skibet, men fløj gentagne Gange mod Skibetsiden og faldt tilsidst i Vandet. — De nævnte Smaafugle kom i den angivne Orden og opholdt sig paa Skibet, af og til flyvende omkring. Kl. 1 og følgende Timer saas kun Bogfinken og Stæren; de andre var forsvundne. Kl. 3^{1/2} kom 3 Raager (*Corvus frugilegus*), af hvilke den ene satte sig i Toppen af Fokkemasten, de forsvandt snart. Kl. 4^{1/2} kom endnu 4 Stære. Ved 6—7 Tiden var der kun Bogfinken og de 5 Stære, af hvilke de 2 syntes meget trætte og mest opholdt sig paa Dækket; disse og Bogfinken fangedes og medbragtes til Esbjerg.

17 Marts. Kl. 7 Morgen. De 3 Stære sad endnu i Rigningen; de forlod os, da vi kort efter løb ind i Graadyb.

ORNITHOLOGISK JULEBREV.

AF

A. HAGERUP.

Julen 1912 tilbragte jeg i Viborg og foretog daglig Vandringer i Sindssygehospitalets Have, der strækker sig langs hele Viborg Søndersøs Vestside. I Haven var der en Mængde Krager (*Corvus cornix*), en Del Solsorter (*Turdus merula*) (3 ♂, 1 ♀), Bogfinker (*Fringilla coelebs*), Musvitter (*Parus major*) og en Blaa-mejse (*Parus coeruleus*), medens en Flok Alliker (*Corvus mone-*